

RADYOLOJİ, RADYOM VE ELEKTRİKLE TEDAVİ MÜESSESELERİ HAKKINDA NİZAMNAME

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 27/4/1939, No : 2/10857

Dayandığı Kanunun Tarihi : 19/4/1937, No : 3153

Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi : 6/5/1939, No : 4201

Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 3, Cildi: 20, S. 350

Madde 1 – Münhasıran röntgen şuaı vasıtasıyla teşhis veya hem teşhir ve hem tedavi yahut radyom veya radyom emanasyonu yahut radyom mürekkebatı ile veya her türlü elektrik aletleri ile tedavi yapan müesseselerin bina vasıfları ve hastalar ile mütehassısları ve orada çalışan veya bulunan başkalarını elektrik cereyanı ve röntgen şuaı ve radyom arızalarından koruyacak tertipler ile bunlara ait levazımın şartları ve radyom için bir müessesede bulunması lazımgelen en az miktar ve elektrik ile tedaviye mahsus aletlerin vasıf ve şartları bu nizamnamede tesbit edilmiştir.

Birinci fasıl

Zarar verici röntgen ışıklarına karşı koruyucu tertibler

Kısım : 1

Genel esaslar

Madde 2 – Röntgen teşhis ve tedavi odaları, müesseselerin mevcut tesisatlarına göre çalışmağa mani olmayacak genişlikte olacak ve havayı kolayca değiştirebilecek tertibatı haiz bulunacaktır.

Madde 3 – Mesaisi çok ve devamlı olan röntgen laboratuvarlarında hava değiştirme tertibatı, odanın havasını saatte on defa değiştirecek kabiliyette olacak ve nitro gazların boşaltılması için konulacak aspiratörler zemine yakın yerde bulunacaktır.

Madde 4 – Mesaisi günde 0,2 R den (Beynelmilel kabul edilen röntgen vahidi) fazla zararlı ışık hasil eden müesseselerde, koruyucu vasıtaları kafi olmıyan tesisatın bulunduğu laboratuvarların faaliyeti esnasında, yanında veya üstünde yahut altında daimi olarak ikamet eden kimseler bulunursa, bu odaların döşeme, duvar ve tavanları:

75 K. V. luk tevettürde 1 milimetre

125	”	”	”	”	2	”
190	”	”	”	”	3	”
220	”	”	”	”	4	”
250	”	”	”	”	5	”
300-400	”	”	”	”	6	”

kurşun kalınlığı muadilinde olmalı veya buna göre kurşun tabaka ile örtülmüş bulunmalıdır.

Kafi koruyucu vasıtaları olan tesisatta, bu odaların döşeme, duvar ve tavanlarının kurşun kalınlığı muadili veya ona göre kurşun tabakası.

125 K. V. luk tevettürde	0,5	milimetre
190 " " " "	1	"
220 " " " "	1,5	"
250 " " " "	2	"
300-400 " " " "	2,5	" olabilir.

Röntgen faaliyeti esnasında, yukarıda zikredilen bitişik ve üst ve alt kat odaların boş kaldığına kanaat hasıl olursa, röntgen odalarında bu tertibatı almağa lüzum yoktur.

Madde 5 – Muayene odalarını, içerisinde insan bulunan diğer odalarla birleştiren kapılar ve kenarları, hiç muzır ışık geçmeyecek şekilde kurşunla örtülmüş olacaktır.

Madde 6 – Röntgen muayene laboratuvarlarında çalışan tabib ve personelin bulunduğu kumanda mahalleri de ışıktan korunmuş olmalıdır.

Madde 7 – Koruyucu kurşun tabakalar yağlı boya ile boyanmış veya sık dokuma bezle örtülmüş bulunacaktır .

Kısım : 2

Röntgen ampullerinin ve diğer tesisat ve teçhizatın şartları

A) Teşhis için kullanılan ampuller :

Madde 8 – Röntgen port-ampulleri, çıplak ampulden çıkan ve her tarafa yayılan iptidai şuaları tamamen tutabilecek kudrette koruyucu tertibatı haiz bulunmalıdır. Bir tarafı kendiliğinden muhafazalı olup diğer tarafı muhafazalı olmıyan tesisatta, ampulün muhafazasız taraflarında bulunan yerlerde, ayrıca buna karşı muhafaza tertibatı alınması lazımdır.

Madde 9 – Teşhis ampullerinin ışık çıkan tarafında yarım milimetre alüminyum süzgeç bulunmalıdır. Ampulün kalınlığı 0,7 milimetre alüminyum muadili ise, ayrıca süzgeçe lüzum yoktur.

Madde 10 – Ampulün deri (Focus) mesafesinin en az (35 cm.) hadden aşağı düşmemesi için hususi tertibat bulunmalıdır.

Madde 11 – Radyoskopi muayeneleri az şiddetli cereyan ile ve mümkün olduğu kadar çabuk yapılmalıdır. El ile palpasyonun en asgari hadde indirilmsi lazımdır .

Radyoskopi ekranları, iptidai şüadan korunmak için 4 üncü maddedeki cetvele göre, muadil kurşun kalınlığında olmalıdır.

Madde 12 – Radyoskopi statiflerinin ve masalarının, mütehassısın korunması için, hastadan gelen tali ışıklara karşı muhafaza tertibatını haiz bulunması şarttır.

B) Tedavi için kullanılan ampuller :

Madde 13 – 75 - 400 K. V. tevettür ile çalışan tesisatta, tedavi için kullanılan ampuller kafi derecede muhafazalı değilse, ampulden çıkan ve işe yarayan ışık mahrutu dışında dağılan serbest ışıklar 4 üncü maddede yazılı cetveldeki nisbetlere uygun kalınlıkta kurşun tabakalarla, bir metre uzaktan itibaren tutulmuş olmalıdır. Muhafaza tertibatı kafi olanlarda, ampulün her tarafı kapalı olduğundan ancak tali ışıklara karşı muhafaza tertibatı alınması gerektir.

Madde 14 – Kullanılan eldivenler her taraftan parmak ve bilekleri örtmelidir. Gerek eldivenlerin gerek önlüklerin muhafaza kudreti en aşağı yarım milimetre kurşun muadili olmak şarttır.

Madde 15 – Röntgen tedavisi yaparken mütehasıs ile hasta arasında tesisatın şekline göre 4 üncü maddede yazılı evsafı haiz muhafaza tertibatı bulunan bir hail bulunacaktır. Bu hail, odaları birbirinden tefrik eden duvar olabileceği gibi en az iki metre eninde ve 2,25 yüksekliğinde kurşun paravana da olabilir.

Madde 16 – Tedavi için kullanılan ampulün de, 9 uncu maddede gösterildiği gibi bir süzgeçi havi olması ve bu süzgecin mevcut bulunduğunu gösteren ve unutulmamasını temin eden tertibatın bulunması lazımdır.

Madde 17 – Tedavi yapan her laboratuvarıda, şuaın miktarını iyonizasyon esasına göre ölçen sağlam bir dozaj aleti bulunacaktır.

Madde 18 – Tedavi edilen hastaların tedaviye arzedilmeyen taraflarını ışığın zararlı tesirinden korumak için, kafi koruyucu örtüler bulundurmaları lazımdır.

İkinci fasıl

Çalışma tarzına dair hükümler

Madde 19 – Dış muayenehanelerinde dış resmini almağa mahsus filimler bizzat hasta tarafından tutulmalıdır.

Madde 20 – Tamamiyle muhafazalı olmıyan ampullerle yapılan ışıklamalarda, ampulün uzunluğunun hastaya nazaran amud vaziyette bulunmasına dikkat edilecektir.

Madde 21 – Röntgen ve radyom ile daimi olarak günde beş saatten fazla çalışılmaz. Röntgen muayenehanelerinde pazardan maada ayrıca bir gün daha öğleden sonra tatil yapılmalıdır.

Madde 22 – Hastahanelerde, röntgen ve radyom ile tam müddetle (günde 5 saat) çalışan kimseler, hastahänenin başka işlerinde kullanılmaz. Bunlara gece uykularını ihlal edecek iş verilmemelidir.

Madde 23 – Röntgen ve radyom laboratuvarlarında çalışan bütün mütehasıs ve müstahdemlerin, senede iki defa kanları muayene edilerek küreyvatları sayılmak ve el vesair açık yerlerinin cildini muayene ettirmek mecburidir. Resmi müesseselerde bu muayenelerin icrası, o müesseselerin müdürleri tarafından takip olunur. Hususi müesseselerde, muayenelerin icra ettirilmemesinden sahipleri mesuldür. Bu muayenelerin neticeleri muntazam bir deftere kaydedilir. Bu muayeneler neticesinde görülecek arızalar iyi oluncaya kadar o kimsenin çalışmasına müsaade edilmez.

Madde 24 – Bu gibi müesseselerde, her röntgen mütehasısının veya röntgen ve radyom ile iştigal eden kimsenin senede dört hafta muntazaman devamlı tatil yapması mecburidir.

Üçüncü fasıl

Yüksek tevettür tehlikelerine karşı alınacak tedbirler

Madde 25 – Röntgen odalarının zemini tahta, kauçuk veya muşamba gibi elektriği tecrid edici maddeden yapılmış olması lazımdır.

Madde 26 – Tavana tutturulmuş yüksek tevettür telleri ve bunlara bağlanan ölçü aletleri, yerden itibaren :

75 K.V. tevettürde 2,20 metre

75-130 " " " 2,30 "

130-250 " " " 2,50 "

den aşağı yükseklikte olamaz.

Yüksek tevettür telleri, mücerritlerle tesbit edilmiş bulunmalıdır.

İrtibat telleri gergin bulunmalı ve ampullere gelen kutuplar kendi kendine geri giden makaralara raptedilmelidir. Bu makaraların iyi işleyip işlemediği daima kontrol edilmelidir.

Madde 27 – Yüksek tevevvür teli birkaç ampulü çalıştırıyorsa, ampulün biri çalışırken diğerlerini yüksek tevevvürden kesecek bir tertibat bulunmalıdır.

Madde 28 – Yüksek tevevvür kısımlarının hasta veya diğer kimselere yakın bulunan yerleri, porselen mücerrit ile tecrit edilmelidir. Röntgen ampulüne gelen mücerritsiz nakiller, mümkün olduğu kadar uzakta bulunmalıdır.

Madde 29 – Röntgen ampulü ile hasta arasında madeni kısımlar varsa, bunlar yüksek tevevvüre dayanacak tarzda izole edilmiş olmakla beraber bir taraftan da toprağa bağlanmış bulunacaktır.

Madde 30 – Açık yüksek tevevvür telleri bulunan yerlere, ölüm işaretini havi dikkat levhaları konularak buraların tehlikeli olduğu açıkça gösterilecektir.

Madde 31 – Yüksek tevevvür transformatörünün bulunduğu dolap veya odanın kapısı daima kilitli olacaktır.

Madde 32 – Kumanda anahtarlarının bulunduğu mahal, kolayca erişilebilecek yerde olmalıdır. Bu anahtarlar, sarsıntı ile kendi kendine harekete gelemeyen bir halde yapılacaktır.

Madde 33 – Yüksek cereyan sigortaları, makinenin kudretini aşmamalıdır.

Madde 34 – Kondansatörlü makinelerde, faaliyet bittikten sonra kondansatörü deşarje edecek tertibat bulunmalıdır.

Madde 35 – Cihazda cereyan bulunduğu zaman, cihazın işlediğini bildiren gerek sesli ve gerekse ziyalı tertibat bulunması şarttır.

Madde 36 – Laboratuvarlarda çalışan bütün müstahdemlerin, elektrik tehlikelerine uğramaları ihtimaline binaen, icabeden tedbirleri kolaylaştıracak levazımın mevcut bulunması şart olduğu gibi bu müstahdemleri bu tehlikelere karşı daimi surette tenvir ederek malumatlı kılmak lazımdır.

Madde 37 – 15 kilovattan aşağı tevevvürle çalışan tesisat, bu nizamname ahkamına tabi değildir.

Madde 38 – Her müessesede, kurşun muadili nizamnameye uygun olması icabeden döşeme, tavan ve duvarlarının kalınlığını ve neden yapılmış olduğunu gösteren mikiyash bir kroki bulunacaktır. Sonradan tamir veya her hangi bir suretle bu kısımlarda bir tebeddül vakı olursa yeni bir kroki tanzim edilir.

Dördüncü fasıl

Radyom

Madde 39 – Radyom tedavisi ile uğraşan müesseselerde en az 80 miligram (Radyom eleman) veya buna muadil miktar ve evsafı (Radyoaktif) madde bulunması mecburidir, (Radyom ve radyoaktif maddelerin cinsi ve evsafı, orijinal sertifikaları ile tayin edilir.)

Madde 40 – Radyom tedavisi yapan müesseselerde, kabul edilen vakaların icap ettirdiği miktar ve şekillerde tüp, iğne, plak ve hücre ve bunları kullanmağa mahsus pens vesair aletlerin mevcut bulunması şarttır.

Madde 41 – Müesseselerde bulunan radyom ve radyoaktif maddeler, miktarlarına göre, en az 5 santimetre kalınlığında kurşun ile her tarafı örtülü hususi bir kasa içinde saklanacak ve bu kasa daimi çalışan veya bulunulan yerlerde mümkün olduğu kadar uzakta bulunacaktır.

Madde 42 – Radyom ve radyoaktif maddelerin tatbikatı için yapılacak bütün hazırlayıcı manipölasyonlara mahsus, üzeri kurşun mahfazalı cam ve iki yanı ve mütahassisa bakan önü ve altı en az 5 santimetre kalınlığında kurşun ile örtülü bir mahfaza bulundurulacaktır.

Madde 43 – Lüzumunda müessese dışına götürülecek radyom ve radyoaktif maddeler, en az I santimetre kalınlığında kurşun ile kaplanmış el kasaları ile taşınır.

Madde 44 – Radyom ve radyoaktif maddeler müessese dışında tatbik edilecek ise, gideceği yerde derhal tatbik ile tatbikat bittikten sonra hemen 41 inci maddede yazılı kasaya konacaktır.

Madde 45 – Ayakta radyom tedavisi tatbik edilen yerlerde, röntgen odasında olduğu gibi koruyucu tertibatın alınması ve bunun için hastaların bulunduğu mahallin 2,5 milimetre kalınlığındabir kurşun tabakası ile muhafaza edilmesi icap eder.

Madde 46 – Radyom apareyleri, arada sırada (Radon) un sızıp sızmadığı bakımından muayene edilmeli ve bozuk olan apareyler derhal tamir edilmelidir.

Beşinci fasıl

Elektrik iletedaviye mahsus aletler

Madde 47 – Faradizasyon, galvanizasyon, kısa ve uzun dalgalı diyatermi, elektrik ile masaj, elektrikli mekanoterapi, elektrikli banyolar, ultraviyole cihazları vesair elektrik ile tedaviye mahsus aletler bağlandıkları şebeke evsafına uygun olacak ve şebeke tesisatı mahallin elektrik işlerini idare eden müessesenin müsaadesi ile kabul edilmiş bulunacaktır.

Madde 48 – Elektrik ile tedaviye mahsus aletler ve bunlara mahsus teller ve diğer kısımları, gerek tatbik edene gerek tatbik edilen kimseye hiç bir surette zarar vermeyecek tarzda izole edilmiş bulunmalıdır.

Madde 49 – Elektrikle tedaviye mahsus aletler, her zaman normal kabiliyet ve evsafi haiz bulunacaktır.

Madde 50 – İşbu Nizamnameye uygun olmayan hal ve hareketlerde 3153 sayılı kanunda yazılı cezalar tatbik olunur.

Madde 51 – 3153 sayılı kanunun 3 üncü maddesi mucibince yapılmış ve Devlet Şurasınca görülmüş olan bu Nizamnamenin hükümleri Resmi Gazetede neşri tarihinin ertesinden mer'iyete girer.

Madde 52 – Bu Nizamname hükümlerinin icrasına Sıhhat ve İctimai Muavenet, Adliye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.